Raadsvoorstel

Voorstel aan de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân

Jaartal + zaaknummer	: 2021 / Z331780-2021
Raadsvergadering d.d.	: 16 december 2021
Portefeuillehouder	: J.D. de Vries
Programma	: (3) Soarch en Wolwêzen
Programmaonderdeel	: Maatschappelijke participatie
Naam opsteller	: I. Gietema (E-mail: i.gietema@noardeast-fryslan.nl)
Onderwerp	: 'Actieplan Integraal & Kindgericht armoede- en schuldenbeleid' 2022 – 2026
Begrotingswijziging	: nee

Voorgesteld raadsbesluit

In te stemmen met bijgevoegd en als zodanig gewaarmerkt armoede- en schuldenbeleidsplan 'Actieplan Integraal en Kindgericht armoede- en schuldenbeleid' 2022 – 2026.

Inleiding

Het actieplan 'Integraal & Kindgericht' armoede- en schuldenbeleid is het vervolg op de door de gemeenteraad vastgestelde startnotitie 'Integraal & Kindergericht' armoedebeleid. In de startnotitie is aangegeven hoe het huidige armoedebeleid geoptimaliseerd kan worden. Vervolgens zijn in het actieplan de kaders van het nieuwe beleid uitgezet. Uw raad is tijdens It Petear van 25 november 2021 op hoofdlijnen geïnformeerd over de inhoud van het actieplan.

De startnotitie gaat uit van twee belangrijke uitgangspunten: het is integraal en kindgericht. Deze twee uitgangspunten zijn doorgezet in het nieuwe beleidskader. Integraal beleid maak je met elkaar. Daarom is tijdens de ontwikkeling van het nieuwe beleidskader actief samengewerkt met tal van partijen, namelijk:

- Sinds 2019 is het platform *'Voor Elkaar'* actief (voorheen platform 'Bestrijding armoede en sociale uitsluiting'). De gemeente heeft middels subsidieverstrekking dit platform mede mogelijk gemaakt. Het platform wordt door de gemeente actief benut voor beleidsontwikkeling 'van onderop'. Een werkgroep van ervaringsdeskundigen is bij elke fase van de ontwikkeling van het actieplan betrokken geweest. Ze hebben ons voorzien van zeer bruikbare ideeën.
- Met de startnotitie als startpunt, zijn in het najaar van 2020 '*meedenksessies*' georganiseerd. Ook hierbij is de werkgroep van ervaringsdeskundigen betrokken geweest. Tijdens deze sessies hebben we inwoners, de participatieraad, raadsleden, organisaties, stichtingen en vrijwilligersorganisaties uitgenodigd om mee te bouwen aan het nieuwe armoedebeleid. De meedenksessies zijn breed bezocht en heeft geleid tot veel bruikbare ideeën.
- Ook de participatieraad is betrokken geweest bij de inhoud van het nieuwe beleidskader. Zij hebben kennisgenomen van de inhoud van de startnotie, zijn aanwezig geweest bij de meedenksessies en hebben de actielijst voorzien van input. Tot slot heeft de participatieraad advies uitgebracht over het uiteindelijke actieplan en aangegeven te kunnen instemmen met de inhoud. Het advies is toegevoegd als bijlage aan dit voorstel.

Er is een sterke behoefte aan actiegericht beleid. Minder woorden, meer daden! Daarom is de input die is verkregen tijdens de inputsessies en de informatie uit de startnotitie, omgezet tot het actieplan '*integraal & kindgericht armoede- en schuldenbeleid*'.

Combinatie met schuldenbeleid

Volgens de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening moeten gemeenten verplicht in een beleidsplan vastleggen hoe zij, binnen de kaders van de wet, schuldhulpverlening bieden. Armoedebestrijding en schuldhulpverlening kennen veel raakvlakken. Daarom is ervoor gekozen voor een gezamenlijk armoede- en schuldenbeleid.

Verzoeken vanuit de gemeenteraad
Naar aanleiding van de startnotitie zijn vanuit uw raad vragen/opmerkingen en moties ingediend. Deze zaken zijn verwerkt in het nieuwe beleidskader. In het bijgevoegde schema is per verzoek of motie aangegeven waar dit is te vinden in het nieuwe beleidskader (zie Bijlage 3).

Beoogd effect

Het nieuwe beleidskader van de gemeente Noardeast-Fryslân zet in op het zoveel mogelijk voorkomen van armoede en schulden en zelfredzaamheid waar mogelijk. Het is kindgericht en verbindt alle belangrijke beleidsterreinen. Hiermee willen we individueel armoedeleed tegengaan in Noardeast-Fryslân. En de hoge maatschappelijke kosten die gemoeid zijn met de armoedeproblematiek terugdringen. Daarom richten we ons in dit beleid op de volgende doelstellingen:

- Iedereen denkt mee;
- Iedereen doet mee;
- Laagdrempelige (brede) toegang in begrijpelijke taal;
- Een schuldenvrij bestaan.

Argumenten

Het actieplan 'Integraal & Kindgericht armoede- en schuldenbeleid' laat zien op welke doelstellingen wij ons de komende vier jaar gaan richten om armoede en schulden zoveel mogelijk tegen te gaan. Onze gemeente heeft de ambitie om te streven naar een samenleving waar inwoners de mogelijkheid hebben om mee te doen, ongeacht belemmeringen of beperkingen. Daarom zet de gemeente in op het zeker stellen van inkomen en het preventief voorkomen van schulden.

In de gemeente Noardeast-Fryslân leven ongeveer 1.400 (7,2%) huishoudens in armoede (gemeten in 2019, *Bron CBS*). In 2018 was dit nog 7,5%. Het is positief te constateren dat het percentage armoede in de gemeente lager ligt dan het Friese en landelijke gemiddelde (respectievelijk 8% en 7,7%). Ook het aantal inwoners dat binnen onze gemeente een bijstandsuitkering krijgt, daalt de laatste jaren licht. Daarentegen zien we:

- Het aantal kinderen dat opgroeit in armoede is hoog. In onze gemeente groeien ongeveer 900 kinderen op in armoede (120% van het sociaal minimun. *Bron: CBS*);
- Het bereik van het armoedebeleid loopt achter. Een groot deel van de inwoners met een laag inkomen is niet in beeld bij de gemeente;
- In de gemeente Noardeast-Fryslân heeft ongeveer 10% van de huishoudens te maken met energiearmoede. Onze gemeente staat hiermee in de top 20 van gemeenten met de hoogste energiearmoede in Nederland *(bron TNO-rapport energiearmoede, gemeten in 2019)*.

Armoede gaat over meer dan alleen geld. De oorzaken en gevolgen van armoede en schulden strekken zich uit naar verschillende levensdomeinen die sterk met elkaar verweven zijn (bijvoorbeeld werk, onderwijs, gezondheid, wonen en vrije tijd). Integraal armoedebeleid dient de vicieuze cirkel van armoede te doorbreken.

Daarom legt de gemeente in het actieplan de focus op de volgende doelstellingen:

- **Iedereen denkt mee**
  - Samen beleid maken
- **Iedereen doet mee**
  - Mee kunnen doen bij de digitalisering
  - Mee kunnen doen bij de energietransitie
  - Meer kunnen doen in de maatschappij
  - Monitoring armoede- en schuldenbeleid
- **Laagdrempelige (brede) toegang in begrijpelijke taal**
  - Helder en duidelijk communiceren
  - Stress sensitief werken
  - Laagdrempelige toegang
- **Een schuldenvrij bestaan**
  - Een schuldenvrije start
  - Schuldenproblematiek voorkomen
  - Kwalitatief goede schuldhulpverlening aanbieden

Aan de doelstellingen zijn concrete acties gekoppeld. Deze acties staan gespecificeerd in het bijgaande actieplan.

Slot evaluatie pilot 'Project armoede en sociale uitsluiting' (zie Bijlage 4)
Stichting Welzijn Het Bolwerk en de organisatie Lang&gelukkig zijn samen de pilot 'Project bestrijding & preventie armoede en sociale uitsluiting' gestart. De gemeente heeft het project mede mogelijk gemaakt door subsidieverlening. Vanuit het project is gewerkt aan de volgende twee initiatieven: 1) Samen met ervaringsdeskundigen beleid maken en 2) het aanbieden van een opleiding als opstap naar een werkplek als ervaringsdeskundige bij de gemeente. Hieruit is het platform 'Voor elkaar' ontstaan (eerder platform 'Armoede en sociale uitsluiting'). De gemeente maakt actief gebruik van het platform voor beleidsontwikkeling 'van onderop'. De opleiding is verzorgd door Lang&gelukkig en is in de zomer van 2021 afgesloten. Vijf studenten hebben de opleiding succesvol afgerond. Het project ontvangt tot eind 2021 subsidie van de gemeente.

In het nieuwe beleidskader is het vervolg van subsidieverstrekking aan het platform opgenomen onder actiepunt 2. Voor de opleiding komt geen vervolg voorstel, omdat dit onderdeel van het project is afgerond.

Kanttekeningen en risico's

1.1 Het actieplan is ontwikkeld op basis van de huidige economische situatie
Sinds eind februari 2020 houdt de coronacrisis Nederland in zijn greep. Als gevolg van de lockdowns is de financiële positie van een grote groep huishoudens onzeker geworden. Uit Nibud onderzoek blijkt dat ongeveer 20% van de huishoudens last heeft van een terugval in inkomsten als gevolg van de corona maatregelen. Daarnaast verwacht het NVVK een stijging van 30% in het aantal hulpvragen op het gebied van schuldhulpverlening. Op het moment van schrijven begint de economie weer op te leven. De meeste corona maatregelen zijn opgeheven, waardoor een groot deel van de sectoren weer opstarten. Het is lastig om te voorspellen wat de nasleep van de coronacrisis zal zijn, en wat dit betekent voor de inwoners van de gemeente Noardeast-Fryslân. Tot nog toe zien we nog steeds een lichte daling in het aantal aanvragen voor levensonderhoud op grond van de Participatiewet en IOAW. Ook bij schulddienstverlening zijn er geen signalen van extra aanvragen als gevolg van de coronacrisis.

Het actieplan is geschreven op basis van de huidige economische situatie. Het is nog onzeker wat de gevolgen van de coronacrisis gaan zijn voor onze gemeente. Daarom blijven we dit goed monitoren en zijn we alert op signalen vanuit de regio. Waar nodig stellen we het beleid bij.

1.2 Het effect van het armoedebeleid is lastig te meten en mede afhankelijk van maatregelen van het Rijk
Verschillende factoren hebben invloed op armoede en het hebben van schulden. Omdat armoede en schulden vele diverse oorzaken kent, is het lastig om te meten wat het effect is van het armoedebeleid. Dit betekent dat het niet met zekerheid is te zeggen dat een daling in bijvoorbeeld het aantal schuldhulpaanvragen, het effect is van beleid. Externe factoren kunnen hier aan bijdragen, bijvoorbeeld herstel van de economische situatie. Daarnaast zijn we als gemeente afhankelijk van de maatregelen van het Rijk. Maatregelen die echt invloed kunnen hebben op het bestrijden van armoede dienen te worden genomen door het Rijk. Zoals bijvoorbeeld het verhogen van het minimumloon of het versoepelen van de kostendelersnorm in de Participatiewet.

We streven ernaar het effect en bereik van het armoedebeleid, ondanks onzekerheden, zo goed mogelijk te monitoren. Daarom gaan we onze eigen intern beschikbare data beter inrichten en benutten. Dit is als actiepunt opgenomen.

Financiën

Samenvattend leidt dit actieplan tot onderstaande ramingen. Opgemerkt wordt dat enkele actiepunten nog op p.m. staan. De verwachting hiervan is dat eventuele kosten, in samenwerking, binnen de gemeentelijke begroting gedekt kunnen worden.

Omschrijving	L/B	2022	2023	2024	2025	2026
Platform armoede en sociale uitsluiting		€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000
Ervaringsdeskundige minimacoach		€ 140.000	€ 140.000	€ 140.000	€ 140.000	€ 140.000
Bijzondere bijstand voor duurzaam witgoed		€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Volwassenenfonds Sport en Cultuur		€ 15.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
Zwemdiploma A en B vergoeden		€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
Kooklessen gezonde voeding		€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Training stress-sensitief werken			€ 20.000			
Totaal		**€ 218.000**	**€ 258.000**	**€ 238.000**	**€ 238.000**	**€ 238.000**

De kosten voor bijzondere bijstand voor duurzaam witgoed kunnen worden gedekt binnen de gemeentelijke begroting op het grootboeknummer (FCL) 6603105 bijzondere bijstand.

De overige bovenstaande kosten kunnen worden gedekt binnen de gemeentelijke begroting op het grootboeknummer (FCL) 6603110 gemeentelijk armoedebeleid. Op deze post zijn al middelen beschikbaar voor de uitvoering van de activiteiten beleidskader integraal en kindgericht armoedebeleid.

Vervolg en planning

In het actieplan is per actiepunt een tijdsplanning gekoppeld. We streven ernaar de acties binnen deze tijdsplanning uit te voeren.

Samen met de werkgroep van ervaringsdeskundigen is een prioriteitenlijst gemaakt. Deze top 3 bestaat uit acties die volgens hen op dit moment het meest belangrijk zijn om als eerste te uit te voeren. Bij de uitvoering zullen we dan ook prioriteit geven aan deze top 3.

Het gaat om de volgende actiepunten:

1. Het sluiten van een overeenkomst met bewindvoerders in de regio.
2. Een schuldenvrije start voor jongeren.
3. Laagdrempelige toegang.

Communicatie + Participatie

De participatieraad heeft ingestemd met het nieuwe beleidskader. Het advies van de participatieraad is bijgevoegd (zie bijlage 2).

Bijlagen

1. Actieplan ‘Integraal & Kindgericht armoede- en schuldenbeleid’ 2022 – 2026;
2. Advies Participatieraad Sociaal Domein;
3. Schema verzoeken en moties vanuit de gemeenteraad;
4. Slot evaluatie Project Armoede en sociale uitsluiting.

Dokkum, 16 november 2021

Burgemeester en wethouders van de gemeente Noardeast-Fryslân,

de secretaris, H.J.C.M Verbunt MBA de burgemeester, mr. J.G. Kramer

Raadsbesluit

2021 / Z331780-2021

De raad van de gemeente Noardeast-Fryslân,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 16 november 2021;

Besluit:

in te stemmen met bijgevoegd en als zodanig gewaarmerkt armoede- en schuldenbeleidsplan ‘Actieplan Integraal en Kindgericht armoede- en schuldenbeleid’ 2022 – 2026.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Noardeast-Fryslân in zijn openbare vergadering d.d. 16 december 2021.

De raad voornoemd,
de griffier,

Signed By: Dijkstra, Sytze <s.dijkstra@noardeast-fryslan.nl>
17/12/2021 16:25:38 CET
ID: eade2b73-6c39-4069-ae30-a10422ede79c
Auth: Scribble

mr. S.K. Dijkstra

de voorzitter,

Signed By: Kramer, Johannes <j.kramer@noardeast-fryslan.nl>
20/12/2021 10:02:00 CET
ID: eade2b73-6c39-4069-ae30-a10422ede79c
Auth: Scribble

mr. J.G. Kramer